

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 1285/23

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף

המבקשים: 1. לאה ידען
2. עזבון המנוח מרדכי אליהו

נ ג ד

המשיבים: 1. מדינת ישראל- משרד האוצר
2. רשות מקרקעי ישראל

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי
בירושלים מיום 30.1.2023 בת"א 51515-12-21 ובקשה
לעיכוב ביצוע

תאריך הישיבה: ב' באדר התשפ"ג (23.2.2023)

בשם המבקשים: עו"ד ישעיהו מילר

בשם המשיבים: עו"ד מרווה בז'ה

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ארנון דראל) בת"א 51515-12-21 מיום 30.1.2023, אשר דחתה את בקשתם של המבקשים למתן סעד זמני מסוג "דיור חלוף" עד להכרעה בתביעתם, וכן את בקשתם לעיכוב הליכי פינוי המבקשת 1 ובני משפחתה מהמקרקעין שבהם הם מתגוררים עד למתן הסעד הזמני כאמור. בצד בקשת רשות הערעור שלפניי, הוגשה גם בקשה לעיכוב ביצוע ההחלטה.

1. הרקע הרלוונטי לעניין נסקר על ידי הן במסגרת רע"א 605/19 (החלטה מיום 18.4.2019) והן במסגרת רע"א 565/22 (החלטה מיום 13.7.2022), והמעוניין להרחיב יעדין שם. בתמצית יצוין, כי המבקשת 1, גב' לאה ידען (להלן: המבקשת), מתגוררת, יחד עם ילדיה ונכדיה, במקרקעין המצויים ברחוב אמיל בוטא שבירושלים, והידועים כגוש

30031 חלקה 87 (להלן: המקרקעין). המבקשת ובני משפחתה מתגוררים במקרקעין חרף העובדה שהם הופקעו על ידי מדינת ישראל (המשיבה 1) עוד בשנת 1988 ולמרות שניתן פסק דין לפינויו של אביה המנוח (להלן: המנוח) שהתגורר בהם עד שנת 2014 (ת"א 7715-12-13). בהמשך לפסק הדין האמור, נפתחו בהוצאה לפועל שני הליכים נגד עזבונו של המנוח (הוא המבקש 2) לצורך מימושו. בעקבות זאת, ביום 29.12.2017 הגישה המבקשת תביעה לבית המשפט המחוזי בירושלים, במסגרתה התבקש בית המשפט להצהיר על בעלותה במקרקעין, ואילו המשיבה 2 הגישה ביום 4.3.2018 תביעה שכנגד למתן צו עשה שיחייב את המבקשת להתפנות מהם (ת"א 62134-12-17). ביום 5.3.2020 ניתן פסק דינו של בית המשפט המחוזי (כב' השופטת חיה זנדברג) אשר דחה את תביעת המבקשת וקיבל את תביעת המשיבה 2, ואולם, לאור התוצאה הקשה של פינוי המבקשת ובני משפחתה מבית מגוריהם, ניתנה לאחרונים שהות ניכרת לפינוי המקרקעין, וזאת עד ליום 5.3.2021, שנה ממועד פסק הדין (להלן: פסק הדין). ערעור שהגישה המבקשת על פסק הדין נדחה ביום 1.11.2021, לאחר שהמבקשת חזרה בה מהערעור (ע"א 5308/20 ; כב' השופטים עוזי פוגלמן, יצחק עמית ו-ג'ורג' קרא), ואולם נקבע כי עיכוב ביצוע פסק הדין אשר הוגש לצד הערעור, יעמוד בעינו לפרק זמן נוסף, כך שניתנה למבקשת שהות נוספת לביצוע הפינוי עד ליום 1.2.2022.

2. על רקע האמור, ביום 23.12.2021 הגישו המבקשים את תביעתם בהליך דנן, שהוגשה כתביעה לתשלום פיצויים בגין הפקעת זכויותיהם הלכאוריות במקרקעין. בהמשך, ביום 3.1.2022 הגישו המבקשים לבית משפט קמא בקשה לעיכוב הליכי הפינוי עד להכרעה בתביעת הפיצויים האמורה, אך זו נדחתה ביום 9.1.2022 (כב' השופטת עינת אבמון-מולר) מן הטעם שאין בסעד הזמני המבוקש כדי לשרת את הסעד הסופי שהתבקש בתביעתה העיקרית. בקשת רשות ערעור שהוגשה על החלטה זו נדחתה על ידי במסגרת רע"א 565/22 מיום 13.7.2022. עם זאת, לפני משורת הדין, מצאתי לנכון לתת למבקשת ולבני משפחתה שהות נוספת להתארגן לפינוי, וזאת עד ליום 31.12.2022. חרף זאת, כ-5 חודשים לאחר מכן, הגישו המבקשים בקשה נוספת לדחיית מועד הפינוי. לאור היעדר כל שינוי בנסיבותיהם המצדיק זאת, גם בקשה זו נדחתה על ידי ביום 20.12.2022.

3. ביני לבני, ביום 18.10.2022 הגישה המבקשת בקשה למתן סעד כספי זמני על חשבון דמי הפיצויים שיינתנו בסוף ההליך, אם יהיו כאלה, וזאת לאור נסיבותיה החריגות של המבקשת ובני משפחתה. בקשה זו נדחתה ביום 1.11.2022 (כב' השופט ארנון דראל), בנימוק כי הבקשה אינה עומדת באמות המידה שנקבעו בפסיקה לצורך מתן סעד כאמור, שהינו סעד חריג ממילא. המבקשת לא הגישה ערעור על החלטה זו.

4. בהמשך, נדחה מועד פינוי המבקשת ובני משפחתה מהמקרקעין ליום 16.2.2023. בהתקרב המועד האמור, ביום 25.1.2023 הגישה המבקשת בקשה נוספת למתן סעד זמני, הפעם בקשה שעניינה מתן סעד זמני מסוג "דיור חלוף", ולצדה בקשה לעיכוב הליכי הפינוי עד להכרעה בבקשה. בתוך כך נטען, בין היתר, כי הדיור החלוף הוא מוצא אחרון מבחינת המבקשת ובני משפחתה, שכן אם אלו יפנו מהמקרקעין מבלי שתסופק להם חלופת דיור, הלכה למעשה, הם יושלכו לרחוב ללא קורת גג. המשיבות התנגדו לבקשה נחרצות, הואיל ולסברתן, מדובר בבקשה שהוגשה בחוסר תום לב ותוך ניצול לרעה של הליכי המשפט, והכול במטרה לעכב את הליכי הפינוי. זאת, על אף שניסיונותיה הקודמים של המבקשת לעיכוב פינויה נדחו על ידי הערכאות השיפוטיות השונות. עוד נטען, בין השאר, כי לא הוצג כל טעם משפטי המצדיק את קבלת הבקשה, אשר אינה שונה במהותה מבקשתה למתן סעד כספי זמני, שנדחתה.

5. ביום 30.1.2023 דחה בית משפט קמא את הבקשה. תחילה עמד בית המשפט קמא על הסדרי החקיקה השונים המעמידים לבעל נכס מקרקעין הנדרש לפנות את האפשרות לבקש דיור חלוף, וקבע כי הסדרים אלו אינם חלים בעניינה של המבקשת. יחד עם זאת, בית המשפט קמא לא הוציא מכלל אפשרות כי ברמה העקרונית, ניתן להורות על מתן סעד זמני של דיור חלוף גם בהיעדר תחולה להסדרים האמורים, ומצא כי בנסיבות העניין יש לראות בסעד המבוקש כצו עשה זמני המוענק מכוח סמכותו הכללית של בית המשפט לתת סעד. לפיכך, ובהינתן שמדובר בסעד זמני שעניינו בשינוי המצב הקיים, נקבע כי יש להחיל את אמות המידה המחמירות למתן סעד כאמור. בהתאם, נפסק כי מדובר בסעד חריג ביותר השמור למקרים חריגים, אשר המקרה דנן לא נמנה עמם. עוד הוער כי "יצירת קונסטרוקציה מלאכותית של דיור חלוף באותם מקרקעין, כתחליף לפינויים, היא מהלך מלאכותי שאין לו אחיזה בדיון" (פסקה 18 להחלטה).

6. בבקשת רשות הערעור שלפניי המבקשת חוזרת על עיקרי טענותיה, תוך שהיא מוסיפה כי לשיטתה, היא עומדת בתנאים למתן סעד זמני מסוג דיור חלוף וכי בית משפט קמא "לא הבין את תוכן הבקשה" (פסקה 37 לבקשה), וזאת משום שהמבקשת לא ביקשה דיור חלוף ב"אותם מקרקעין" בהם היא מתגוררת כעת, אלא במקום אחר.

7. ביום 14.2.2023 ניתן על ידי צו ארעי המעכב את הליך פינוי המבקשת ובני משפחתה מן המקרקעין. מספר ימים לאחר מכן, ביום 23.3.2022 קיימתי דיון בבקשה במעמד הצדדים. אפס, הניסיון להביא את הצדדים להגיע להבנות ביניהם לא צלח, ומשכך לא נותר לי אלא להכריע בבקשה שלפניי.

8. לאחר שעיינתי בבקשת רשות הערעור, וכן בכתב התגובה שהגישו המשיבות בסמוך למועד הדיון, ושמעתי את טענות הצדדים בעל-פה, ומבלי שנעלמה מעיני מצוקתם של המבקשת ושל בני משפחתה, הגעתי לכלל מסקנה כי אין מנוס מלקבוע כי דינה של הבקשה להידחות.

9. אף אם אניח כי קיימת אפשרות בדיון למתן סעד זמני מסוג דיור חלוף (וזאת, מכוח סמכותו הכללית של בית המשפט המעוגנת בסעיף 75 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984) – ואין אני נדרש להכריע בכך – אינני סבור כי המבקשת הצליחה לבסס תשתית התומכת במתן הסעד המבוקש בנסיבות המקרה בו עסקינן. כזכור, נגד המבקשת ניתן פסק דין חלוט לפני למעלה מ-3 שנים המורה לה ולבני משפחתה לפנות את המקרקעין. עתה, כל שנותר על הפרק הוא הכרעה בתביעת הפיצויים שהגישו המבקשים. בית המשפט קמא לא שעה לבקשת המבקשת למתן סעד כספי זמני עד להכרעה בתביעה האמורה, והאחרונה לא השיגה על החלטה זו. במצב דברים זה, לא התרשמתי כי יש מקום להורות על המשיבות לספק למבקשת ובני משפחתה מקום דיור חלופי, ובוודאי שאין הצדקה לעכב את הליך פינויים מהמקרקעין. ויודגש, בשל הקושי האנושי שבפינוי המבקשת ובני משפחתה, ניתנו למבקשת מספר רב של ארכות לעיכוב פינויה מהמקרקעין. הדחיות שניתנו לה היו משמעותיות ומתחשבות, כאשר נתונה האישיים (ובכללם, גילה ומצבה הרפואי), עמדו הן לנגד עיניו של בית משפט קמא והן לנגד עיניו של בית משפט זה. ואולם, הקלות אלה ניתנו הרבה לפני משורת הדיון, ואין לתלות תקוות בכך שהן ימשיכו להינתן שוב ושוב, באופן אשר ייעקר מתוכן את שנקבע בפסק הדין. עוד יש להוסיף כי המבקשת לא ראתה לנכון לנצל את הארכות הרבות שקיבלה על מנת לפנות לרשויות הרווחה במטרה שיסייעו בידה בנושא הדיור – וחבל שכך עשתה.

לא למותר להבהיר כי לא מצאתי ממש אף בטענת המבקשת לפיה בית משפט קמא לא הבין לאשורה את המבוקש על ידה, וסבר כי זו מבקשת סעד מסוג "דיור חלוף" במקרקעין בהם היא מתגוררת. האחרון ציין במפורש כי "המבקשת מבהירה כי הסעד המבוקש נחוץ לה [...] נוכח הצורך הדחוף בקורת-גג שתחליף את מקום מגוריהם הנוכחי" (פסקה 11 להחלטה).

10. לצד האמור, וכהקלה אחרונה בהחלט למבקשת ולבני משפחתה בסוגיית הפינוי, אני מוצא לנכון להורות כי על אף דחיית בקשת רשות הערעור שלפניי, תינתן שהות

נוספת ואחרונה למבקשת ולבני משפחתה להתפנות מהמקרקעין, כך שיהא עליהם לפנותם עד בסמוך לאחר חג הפסח הקרוב, דהיינו, עד ליום 30.4.2023.

רשמתי לפניי את דברי בא-כוח המשיבים בדיון שהתקיים לפניי, כי ככל שהמקרקעין יפוננו במועד על ידי המבקשת ומשפחתה מרצון, לא תעמוד על חילוט הפיקדון שהופקד בקופת בית המשפט במסגרת ע"א 5308/20 כערוכה לפינוי, וכי לא תתנגד לאחר הפינוי מרצון במועד לבקשה של המבקשת להשבת הפיקדון האמור לידיה.

בהזדמנות זו אבקש לשוב ולעודד את המבקשת ואת בני משפחתה לפנות בהקדם האפשרי לשירותי הרווחה והסעד, ולהיעזר בהם בכל דרך אפשרית בנסיבות העניין.

11. סוף דבר: בקשת רשות הערעור נדחית איפוא, ומאליה נדחית גם הבקשה לעיכוב הביצוע. הצו הארעי שניתן בהחלטתי מיום 14.2.2023 יוסיף לעמוד בעינו עד ליום 30.4.2023, ולאחר מכן יבוטל ללא צורך בהחלטה נוספת. במכלול נסיבות העניין, אינני עושה צו להוצאות בערכאה זו, וכן מצאתי לנכון להורות על ביטול ההוצאות בסך 2,500 ש"ח שנפסקו לחובת המבקשת בבית המשפט קמא, וזאת מתוך התחשבות במצבה הכלכלי הקשה.

ניתנה היום, כ"ט באדר התשפ"ג (22.3.2023).

ש ו פ ט